

משפיעות

רעיונות לפרשת השבוע מתוך תורתו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א

שופטים נבונים: באמת יש רק אחד

כלומר, יש לו את היכולת להתבונן היטב במציאות, להיות רגיש באופן יוצא דופן, ולהבין מתוך המציאות מה היא מחפשת.

זהו ההבדל בין "חכם" ל"נבון" המוזכרים למעלה. החכם הגדול מסוגל לחדש, להמציא, לגלות משהו שמעולם לא היה. כאשר חכם אמיתי מדבר, כולם שותקים ומתפעלים מהפלא הגדול, מהיצירתיות יוצאת הדופן שלו. אולם, הנבון עובד בצורה אחרת. הוא ניגש למציאות, מרחרח, ממשש, מתבונן עמוק פנימה, עד שהוא קולט את הנקודה. הנקודה הזו, היא הגילוי העמוק ביותר.

נחשוב על חכם ונבון במושגים שלנו: החכם הוא הפילוסוף או המתמטיקאי הגאון היושב בחדרו האפרורי ומחשב חישובים. הוא עולה במדרגות החכמה, ונראה שכל היקום אינו שווה עבורו מאום. אולם, ואולי דווקא משום כך, כאשר יגיע אדם להתייעץ עימו – החכם לא ימצא כלים להדריך אותו. אין לו שום הבנה (מלשון "נבון") ורגש למציאות. הוא יודע הכל, אבל הוא לא יכול להקשיב למציאות.

הנבון, לעומת זאת, מצטייר כאדם חברותי, נעים שיחה, המנהל משרד ייעוץ. זהו תפקידו, לייעץ לאנשים ולפתור להם את הבעיות. לא רק לגלות להם מה נכון ומה לא, אלא להרגיש אותם ולגעת בנקודות העמוקות ביותר שלהם. הנבון הגדול, היועץ הבכיר של הממלכה, רגיש לכל פרט במציאות, ומגלה לה מה היא עצמה אומרת. היא זועקת בדממה, והוא – כולו אוזן.

חיפשנו שופטים? לא רק...

אם כן, כאשר משה רבינו מחפש שופטים, הוא לא מחפש אנשים שרק יאמרו לעם מה נכון על פי ההלכה. הוא מחפש שופטים מומחים, נדירים, שמסוגלים לשמש גם כיועצי העם. משה רוצה שכאשר אדם הולך לבית המשפט – הוא יגיע גם למשרדי הייעוץ הטובים ביותר, משם הוא יצא רגוע, בידיעה ברורה מה עליו לעשות הלאה.

אבל, כמו שאנחנו יודעים, משה לא מצא נבונים... בכל עם ישראל לא היו אנשים קשובים מספיק למציאות הנמוכה, עד שהיו יכולים לשמוע את החוסר האמיתי שלה מתוך דבריה. היו חכמים מופלגים, שופטים מושלמים, אבל לא

השבוע נקרא בתורה את פרשת דברים, הפרשה הראשונה בחומש החדש. בתחילת הפרשה משה רבינו חוזר לפני בני ישראל את הקורות אותם מאז היציאה ממצרים, ומספר להם על מאורעות מיוחדים שהתרחשו. בין הדברים, משה מספר על כך שהוא רצה למנות שופטים לבני ישראל, שיעזרו לו בהנהגת העם. מתוך העמקה בדברי משה נגלה מי הם השופטים האידיאליים שהיינו רוצים, ואפילו באיזו תפיסה צריך לגשת לייעוץ...

"אנשים נבונים" - יש כזה דבר?

בפרשתנו, פרשת דברים, משה מספר לפני מותו לעם ישראל על ההתנהלות שלו איתם לאורך השנים. משה טוען בפניהם: **אִיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי טֶרֶחֶם וּמִשְׁאָכֶם וְרִיבְכֶם? הֲבֹ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וַיְדַעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁימֶם בְּרָאשֵׁיכֶם. וַתַּעֲנוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ, טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת. וְאָקַח אֶת רִאשֵׁי שְׁבֻטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וַיְדַעִים וְאֶתְּנוּ אוֹתָם רִאשִׁים עֲלֵיכֶם שָׂרֵי אֱלֹמִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֵת וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם:**

אם נדייק, נשים לב שכאשר משה בא לבנות את מערכת המשפט, הוא מחפש אנשים "חכמים נבונים וידועים". אך כשנסתכל בהמשך, בתיאור של מה שהוא מצא בפועל, כתוב שהוא לקח רק "אנשים חכמים וידועים". להיכן נעלמו הנבונים?

בפירוש רש"י על הפסוק מוסבר, שאכן – משה לא מצא נבונים. הוא חיפש שופטים נבונים, אך בכל עם ישראל לא נמצאו כאלו, אז הוא הסתפק בחכמים וידועים. אמנם, יש להבין: מה כל כך מיוחד ב"נבונים" שאין כמותם בכל עם ישראל? ולמה כה חשוב שהם יהיו השופטים? ובכלל, מה זה אומר להיות "נבון"?

להבין דבר מתוך דבר

ישנם שתי דרכים להבין, להסביר ולהוביל. יכול להיות אדם מאוד חכם, יצירתי בצורה יוצאת דופן, המצליח לחשוב בכוח עצמו על פתרונות לכל דבר. הוא חושב, מתבונן היטב בשכלו, עד שהוא מצליח להפיק רעיון שיכול להצליח.

מנגד, ישנו אדם אחר, אצלו החכמה והכוח לחדש חידושים אינם הדגש. אצלו, הכוח החזק הוא להבין דבר מתוך דבר.

יועצים. מדוע הוא לא מצא? נעבור לנסות להבין יותר לעומק איך מייעצים.

שלשת היועצים, והרביעי המופלא

ישנו זוג, בעל ואשה, שאופן כללי מאוד נחמדים ונעימים אחד לשני. הם אוהבים את אחד השני באמת, ובסך הכל חיים בטוב. אולם, קורה לפעמים שאחד מבני הזוג פוגע בשני וגורם לו כאב וצער. לאחר מעשה, כאשר הפוגע חושב על מה שקרה, הוא לא מצליח להבין: מדוע עשיתי כך? אני הרי ממש לא רוצה להכאיב או לפגוע, ואנחנו גם אוהבים וכיף לנו ביחד. מדוע שוב פגעת?

הבעיה היא, שהפגיעה באה לי בספונטניות. המקום בו השכל לא שולט. אכן בשכל הם מאוד מחוברים, אבל במקום העליון יותר מהשכל - הם עוד צריכים להשתפר. במישור הרגיל, ישנם שלשה סוגים של יועצים. לכל אחד יש את העומק אליו הוא מצליח להגיע, ואת המקום בו הוא מצליח לגעת ולתקן:

כאשר מגיעים הזוג ליועץ הראשון, הנמוך ביותר, ומספרים לו על בעיותיהם, הוא יתמקד בחלק הגופני, הנמוך, ורק יחמיר את הבעיה. הוא ידרוש מהם לתקן רק את מעשיהם, ללא כל עבודה בנפש פנימה. תיקון מעשי בלבד רק יגרום לפירוד עמוק יותר. היועץ השני, יתמקד ברגשות של בני הזוג. הוא ינסה לתקן את הרגשות שלהם, וידגיש את חשיבות ההרגשה הנעימה המשותפת, כך כל אחד מבני הזוג ירגיש הכי טוב. יועץ זה אכן עוזר מעט, וודאי שהוא טוב יותר מהיועץ הראשון. כאשר יגיעו הזוג ליועץ השלישי, הטוב ביותר, הוא ידבר איתם מתוך תשומת לב לרובד עליון יותר. הוא ילמד אותם על הצורך לוותר ולשלוט על הרגש, וכך באמת להיות טובים אחד לשני.

למעלה מכל שלשת היועצים, ישנו יועץ רביעי שנמצא במישור אחר. זהו הייעוץ של הצדיק, המחובר ומקבל את הייעוץ מהבורא. הוא המסוגל לפתור את הבעיה בצורה הטובה ביותר.

היועץ הרביעי ניגש אל הבעיה בצורה שונה מכל שאר היועצים. כל היועצים ניגשים לזוג בתפיסה שיש פה שניים נפרדים, שני אנשים שונים, הרוצים להתחבר. לכך יש כל מיני דרכים. אולם, הרביעי ניגש אל הכל בצורה שונה: היועץ הרביעי מצליח להיות כה קשוב לעומק של המתייעצים, עד שהוא מצליח לראות את השורש המשותף של שניהם. איך באמת - אין שניים נפרדים, אלא הם דבר אחד ממש.

מכאן התיקון בהיר: כאשר אנחנו אחד, ואנחנו מצליחים לשים לב לבחינה זו, שום חיכוך לא יתגלע, אפילו לא באופן ספונטני. כל הספונטניות הפוגעת נובעת מכך שאנחנו נפרדים בעצם, ורק מחוברים מהשכל ומטה. אבל כאשר אנו מצליחים לעלות את מעל המודעות, אל המקום הספונטני, ושם לקלוט שאנחנו בכלל לא שניים - הבעיה בטלה לחלוטין.

אכן, זהו סוד הייעוץ: היכולת האמיתית להתבונן לעומק, ולשים לב למה שהחיצוניות כולה מנסה להסתיר. הוא מצליח לראות שהמציאות אינה נפרדת באמת, שאין פה שניים המתחככים הצריכים להסתדר ביניהם. הם באמת אחד. עכשיו רק צריך לשים לב לזה...

ייעוץ מושלם

מכאן נשוב לייעוץ המושלם אותו מחפש משה רבינו. על מנת לייעץ לעם ישראל, צריך להיות אחד כזה המסוגל להתבונן מעבר לכל הנפרדות והחיכוכים. הוא צריך להיות אחד כזה המסוגל לראות את האחדות המסתתרת מאחורי המסכות הרבות. כדי לייעץ לעם ישראל, צריך להיות מחובר למקור העליון של העולם, שם באמת הכל אחד.

הרבה פעמים המציאות אומרת דבר אחד, אבל בפנים היא מתכוונת לדבר שונה לחלוטין. היא אפילו לא יודעת מה. היא בוכה, מתחננת, ואף אחד לא מצליח להבין אותה, גם לא היא עצמה.

העדינות הנדרשת מהיועץ המושלם מופלאה. הרגישות, היכולת לנבא כביכול מה המציאות משקפת היא לא יכולת של מה בכך. אולם - כך לפחות חושב משה - על מנת לייעץ לעם ישראל צריך אדם כזה. כזה שכל המציאות המשתקפת כלפי חוץ רק קוראת לו להתבונן פנימה. אדם שלא נשאר לרגע בתפיסת ברירת המחדל, אלא רגיש מספיק כדי לשים לב שהכל באמת הפוך. הכל אחד, למרות הריבוי הגדול הזועק לכל רואה.

מלך המשיח יהיה היועץ המושלם. חז"ל כותבים שמלך המשיח ישפוט את הבאים לפניו בדרך ייחודית: הוא יריח את בעלי הדין, ועל פי חוש הריח שלו הוא ידע מי צודק ומה נכון. חוש הריח הוא חוש שלא תלוי כלל במעשה, אלא תלוי כולו בתחושה וברגישות. מלך המשיח, היועץ המושלם, ישפוט את העם וייעץ להם בו זמנית. וזאת - על פי הריח הרגיש, על ידי רגישותו חסרת המעצורים.

[מעובד על פי ספר 'הממד הפנימי' לפרשתנו, וספר 'יין משמח' ח"א]

מפי גדולי החסידות

אומר רבי יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש:

מעלת המיוחדת של המשיח היא, שהמשיח שיהיה עניו עצום. למרות שהוא יהיה גדול בתכלית הגדלות, וילמד תורה עם האבות הקדושים ומשה רבינו ע"ה, הצדיקים

הגדולים ביותר - עם כל זה הוא יהיה בתכלית הענוה והביטול ללמוד גם עם האנשים הפשוטים ביותר. המשיח מסוגל לרדת לעם וללמוד עם כל אחד, לשים לב לכל אחד.

[על פי לוח היום יום, א' במנחם-אב]

התוכן אינו מוגה על ידי הרב. העלון נכתב על ידי תלמידים, האחראיות על הכותבים בלבד.

אהבתם את העלון? רוצים לקבל אותו בכל שבוע לדוא"ל? הצטרפו לרשימת התפוצה, ע"י שליחת בקשה לכתובת הדוא"ל של העלון. לכל ענייני העלון, פניות, הערות והקדשות, יש לפנות לכתובת alon@alonmashmaut.org. נשמח לקבל את תגובתכם!

בקרו באתר שלנו: alonmashmaut.org